

Kulturværdiudvalgets årsberetning 2012

Indholdsfortegnelse:

Formandens forord
Udvalgets arbejde i beretningsåret
    Indeksregulering for 2012
    Forbehold
    Erhvervelser
    Kulturværdiudvalgets hjemmeside
    Udvalgets kopieringsret som betingelse for udførsel
Forhåndsgennemgangen
Individuelle ansøgninger
EU-forordningen om udførsel af kulturgenstande
Udenlandske auktionshuse i Danmark
Kulturgenstande i privateje belagt med udførselsforbud 2012 (fortegnelse)
Kulturværdiudvalgets sekretariat
Kulturværdiudvalgets medlemmer

Forord

Kulturværdiudvalget offentliggør herved sin 26. årsberetning siden ikrafttrædelsen den 1. januar 1987 af lov nr. 332 af 4. juni 1986 om sikring af kulturværdier i Danmark. Denne lov blev i 2010 ændret ved lov nr. 141 af 10. februar 2010. Kulturministeriet har efterfølgende udstedt lovbekendtgørelse nr. 1270 af 16. november 2010 om sikring af kulturværdier i Danmark og tilhørende bekendtgørelse nr. 391 af 30. april 2011.

Kulturværdiudvalget behandler hvert år et betydeligt antal ansøgninger om tilladelse til udførsel af kulturgenstande, men aktiviteten har stabiliseret sig på et niveau, der svarer med de just foregående år. Der er udstedt et udførselsforbud i en individuel sag.

Kulturværdiudvalgets sekretariat er i 2012 tilbageført til Udvalget og er nu placeret på Nationalmuseet, mens den juridiske ekspertise er tilknyttet Det Kongelige Biblioteks ledelse.

Erland Kolding Nielsen
Formand

Udvalgets arbejde i beretningsåret

Kulturværtdiudvalget har i 2012 afholdt 5 møder.

Udvalget har forhåndsgennemgået 13 auktionsskataloger med 6.096 katalognumre over antikviteter, malerier, bøger, breve, manuskripter, smykker m.m.

Udvalget har behandlet 57 individuelle ansøgninger om tilladelse til udførsel af i alt 94 kulturgenstande efter den danske lovgivning.

Endvidere har Udvalget behandlet 35 ansøgninger om tilladelse til udførsel af i alt 172 genstande efter EU-lovgivningen. Der henvises til den uddybende beskrivelse af de to ordninger nedenfor.

I årets løb er der nedlagt 1 udførselsforbud i en individuel sag og taget 5 forbehold i auktionssager.

Udvalget har i årets løb behandlet en række henvendelser og forespørgsler fra udenlandske kulturværtdi- og politimyndigheder angående mulig illegal udførsel af kulturgenstande fra Danmark og andre EU-lande samt bistået danske politimyndigheder i opklaringen og forfølgelsen af mulige ulovlige indførselsager af kulturgenstande i Danmark.

Arbejdet foretages af Udvalgets medlemmer og deres institutioner, Det Kongelige Bibliotek, Nationalmuseet, Statens Arkiver, Statens Museum for Kunst og Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot samt de tilknyttede netværksinstitutioner: Danmarks Kunstbibliotek, Designmuseum Danmark, Rosenborgsamlingen og Statens Forsvarshistoriske Museum.

Indeksregulering for 2012

I medfør af den nye bekendtgørelse nr. 392 af 30. april 2011 om regulering af værdigrænse i lov om sikring af kulturværdier i Danmark, der trådte i kraft d. 5. maj s.å., jf. kulturværdilovens § 2, stk. 1, nr. 2, jf. stk. 5, iflg. hvilken den oprindelige værdigrænse på 150.000 kr. reguleres årligt pr. 1. januar efter udviklingen i det af Danmarks Statistik offentliggjorte forbrugerprisindeks, hævedes beløbet pr. 1. januar 2012 til 158.000 kr.

Udførselsforbud

Kulturværtdiudvalget har efter ansøgning i december afslået udførselstilladelse for et velbevaret, tandet flintsegl fra tidlig bronzealder, ca. 1700-1300 f. Kr, fundet ved Rødby på Stevns 1979-80, og fremsat et overtagelsestilbud til værdiansættelsen i ansøgningen. Sagen var ikke afsluttet ved årets udgang.

Forbehold

Kulturværtdiudvalget har ved forhåndsgennemgangen af auktionsskataloger i 2012 taget 5 forbehold vedrørende et maleri, en malerisamling, en dagbog fra det 18. århundrede, et designmøbel og en imiteret stavkirke, der imidlertid ikke er omsat i udførselsforbud, først og fremmest fordi genstandene efterfølgende solgtes til købere, overvejende danskere, der ikke efterfølgende har søgt om udførselstilladelse.

Det er en tilbagevendende misforståelse, at det forhold, at Kulturværtdiudvalget tager forbehold i auktionssammenhæng betyder, at der efterfølgende vil blive nedlagt udførselsforbud.

Grundene til, at Udvalget tager langt flere forbehold, end det udsteder udførselsforbud, er flere. Når en hel del forbehold ikke omsættes i efterfølgende udførselsforbud og evt. erhvervelse gennem Kulturværdiudvalget, er forklaringen den, at Udvalget altid har haft den praksis i tvivls- og hastesager at tage forbehold ang. kulturgenstande, hvis betydning eller værdi ikke på forhånd kan afklares umiddelbart, for efterfølgende at kunne få den fornødne tid til at foretage en grundig sagsbehandling, *såfremt* genstanden skulle blive solgt til udenlandske eller andre købere, der måtte ønske at udføre den. Men årsagen kan også være, at Udvalget simpelthen ønsker ”at have snor i en genstand”, for hvilken der efterfølgende skal nedlægges udførselsforbud, såfremt den ikke går til en dansk køber, idet et forbehold, der oplyses efter hammerslag på auktion, tvinger køberen til at søge om udførselstilladelse.

Erhvervelser

Kulturværdiudvalget har i 2012 ikke erhvervet kulturgenstande.

Kulturværdiudvalgets hjemmeside

I forlængelse af den nedenfor omtalte flytning og omorganisering af Udvalgets sekretariat er Udvalgets hjemmeside > www.kulturvaerdier.dk < blevet omlagt og forenklet.

Udvalgets kopieringsret som betingelse for udførsel

I 2012 søgte ejeren af Georg Brandes såkaldte stambog (Se *Årsberetning* 2006), der i 2006 havde fået udførselstilladelse, men ikke effektueret den, jf. kulturværdilovens § 9, der bestemmer, at en udførselstilladelse bortfalder, hvis udførsel ikke har fundet sted inden 5 år fra udstedelsen, om fornyet udførselstilladelse. Udvalget svarede som sidst, at man agtede at give udførselstilladelse på betingelse af, at man fik adgang til kopiering af stambogen, jf. lovens § 8, der bestemmer, at udførselstilladelse til arkivalier kan betinges af adgang til kopiering.

Forhåndsgennemgangen

En betydelig del af Kulturværdiudvalgets arbejde består i en forhåndsgennemgang af auktionskataloger. Fremgangsmåden i forbindelse med forhåndsgennemgangen er fastlagt i § 9 i bekendtgørelsen om sikring af kulturværdier i Danmark (senest ved bkg. nr. 391 af 30. april 2011) og går ud på, at Udvalget før auktionen foretager en foreløbig gennemgang af kataloget og eventuelt en besigtigelse af visse genstande. Katalogerne skal derfor være Udvalget og sekretariatet i hænde senest 10 dage før auktionen for, at Udvalget kan nå at gennemgå og forhåndsvurdere indholdet.

Kulturværdiudvalget meddeler på baggrund heraf, hvilke genstande og værker Udvalget på forhånd tager forbehold for, dvs. de genstande og værker, der ved salg til udlandet gennem efterfølgende ansøgning kræves forelagt Udvalget til nærmere bedømmelse og afgørelse, før en tilladelse til udførsel kan gives. Hvis en ansøgning om udførselstilladelse afslås, skal Kulturværdiudvalget i medfør af kulturværdilovens § 11 fremsætte et købstilbud, der svarer til hammerslagsprisen med tillæg af auktionsomkostninger, svarende til købers nettokøbspris.

Forhåndsgennemgangen kan desuden bevirke, at Udvalget indstiller til kulturministeren, at ministeren træffer beslutning i henhold til lovens dispensationsbestemmelse (§ 2, stk. 4). Udvalget har i 1997 præciseret, at Udvalgets forbehold også kan omfatte genstande, der efterfølgende vil kræve indstilling til kulturministeren. Katalognumre, for hvilke der ikke tages forbehold, kan omvendt frit udføres efter auktionen.

Kulturværdiudvalget havde i 2012 aftaler om forhåndsgennemgang af kataloger med to auktionshuse: Lauritz.com og Bruun Rasmussen Kunstauktioner.

Individuelle ansøgninger

Det fremgår af kulturværdilovens § 11, at Kulturværdiudvalget skal fremsætte et tilbud om erhvervelse af genstanden til markedsprisen, såfremt en ansøgning om udførselstilladelse afslås. Genstandens værdi fastsættes efter råd fra særligt sagkyndige. Som rådgivere for Udvalget er udpeget Foreningen af Auktionsledere i Danmark, Dansk Kunst Antikvitetshandler Union, Den Danske Antikvarboghandlerforening og Kunst- og Antikvitetshandler Ringen.

Kulturværdiudvalget har i 2012 modtaget i alt 57 individuelle ansøgninger om udførselstilladelse for kulturgenstande i privateje. Alle ansøgningerne blev bevilget med undtagelse af en enkelt vedrørende et velbevaret tandet flintsegl, jf. ovenfor.

EU-forordningen om udførsel af kulturgenstande

Efter etableringen af det indre marked, hvor grænsekontrol som hovedregel bortfalder mellem EU-landene, er det imidlertid besluttet, at de enkelte EU-landes nationale kulturbeskyttelsesregler fortsat er gældende. Etableringen af det indre marked har således intet ændret ved den danske kulturværdilov eller den praksis, der er gældende i relation til loven. Det er fortsat denne lov, der regulerer, hvornår og under hvilke betingelser der kan nedlægges forbud mod udførsel af kulturgenstande fra Danmark til såvel EU-lande som lande uden for EU.

For at styrke de nationale beskyttelsesinteresser er der tillige skabt et fælles regelsæt, der skal hindre ulovlig udførsel af kulturgenstande ud over EU's fælles toldgrænser i henhold til Rådets forordning nr. 3911/92 af 9. december 1992, om udførsel af kulturgoder. Forordningen, der trådte i kraft den 1. april 1993, er kodificeret ved Rådets forordning nr. 116/2009 af 18. december 2008 om udførsel af kulturgoder. Disse regler om udførsel til lande uden for EU betyder, at der ved udførsel af bestemte kulturgenstande skal foreligge en udførselstilladelse, og at der i disse tilfælde skal anvendes en særlig europæisk ansøgningsformular. Ligesom det er det danske Kulturværdiudvalg, der administrerer den danske lov, er det også Udvalget, der administrerer det fælles EU-regelsæt for det danske område.

Ansøgninger om udførsel af kulturgenstande til tredjelande skal således også fremsendes til Kulturværdiudvalget, der i hvert enkelt tilfælde træffer beslutning om udførselstilladelse. Der er visse forskelle i de to regelsæt med henblik på kategorier og værdi- og aldersgrænser, og ordningen indebærer, at der også skal søges om udførselstilladelse i en række tilfælde, hvor en tilladelse ikke er nødvendig efter den danske kulturværdilov.

Kulturværdiudvalget har i 2012 modtaget 35 ansøgninger om tilladelse til udførsel af i alt 172 enkelte genstande i henhold til EU-forordningen. 31 af disse ansøgninger omfattende 168 genstande er indgivet af museer og privatpersoner, som ønskede en midlertidig udførselstilladelse i forbindelse med udlån til udstillinger i udlandet. Herudover blev der givet definitiv udførselstilladelse i 4 ansøgningssager omfattende 4 enkeltgenstande.

Grunden til, at der skal søges midlertidige udførselstilladelser, selv hvor genstanden efter et udlån skal tilbage til Danmark, er, at toldmyndighederne skal føre tilsyn med, om der udføres

kulturgenstande, som er omfattet af kulturværdiloven, uden fornøden tilladelse. Tilsvarende forhold kan gøre sig gældende i andre situationer, f.eks. i forbindelse med danske musikensembles turneer i udlandet, hvor musikinstrumenter kan være omfattet af kulturværdiloven.

Udenlandske auktionshuse i Danmark

I de senere år har flere nye udenlandske auktionshuse etableret sig i Danmark og annoncerer bl.a. i dagspressen om gennemsyn i København med henblik på salg i henholdsvis Norge og Tyskland. Det drejer sig om auktionshusene *Blomqvist – Norges største Kunsthandel* og *Grev Wedels Plass Auktioner* samt det tyske *Bassenge Auctions*.

Udvalget samarbejder i forvejen med Sotheby's, Christies og Bukowskis, der alle er informeret om KVU og lovgivningen og alle har repræsentanter i Danmark.

Kulturværdiudvalget har eller vil henvende sig til sådanne auktionshuse, når de dukker op i Danmark, med henblik på at sikre sig, at de er bekendt med Kulturværdiudvalgets eksistens og funktion og lovgivningen, herunder at denne kræver udførselstilladelse også for genstande, som vurderingsmæssigt ligger under værdigrænsen, men sælges over denne.

Kulturgenstande i privateje belagt med udførselsforbud m.v.

Ved udgangen af 2012 er følgende udenlandsk privatejede kulturgenstande, som alle befinder sig i Danmark, belagt med udførselsforbud:

1. Carl Blochs portrætmaleri af *H.C. Andersen* (1869), 1997.
2. Wilhelm Marstrands maleri *Liggende Model* (1833), 1998.
3. C.W. Eckersbergs maleri *Udsigt gennem en Dør til løbende Figurer* (1845), 1998.

Endvidere er ved udgangen af 2012 følgende danske privatejede kulturgenstande, som alle befinder sig i Danmark, belagt med udførselsforbud:

1. En *Amati violin* (1627), 2001.
2. Resterende dele af *Ålholm-samlingen* (1600- og 1700-tallet), 1996-97.
3. En flintdolk fra Stubberup ved Nysted (stenalderen), 2010.

Årstallet i parentes henviser til oprindelsesåret/perioden for oprindelse, mens det andet årstal angiver året for nedlæggelse af udførselsforbud.

Kulturværdiudvalgets sekretariat

Kulturværdiudvalgets sekretariatsfunktioner er i foråret 2012 efter aftale med Kulturstyrelsen og godkendelse af Kulturministeriet tilbageført til Udvalget og delt, således at det administrative sekretariat, herunder i forhold til offentligheden, er placeret på Nationalmuseet. Som ny sekretær blev efter opslag ansat kontorfuldmægtig Lis Brock, mens chefkonsulent, cand. jur. Søren Clausen, Det Kongelige Bibliotek, overtager funktionen som Udvalgets juridiske sekretær efter seniorkonsulent, mag. art. Eske Wohlfahrt.

Udvalget udsendte d. 19. marts et informationsbrev til auktionshuse m.v. om organisationsændringen og flytningen af sekretariatet.

Kulturværdiudvalget, den 27. juni 2014

Asbjørn Hellum
Rigsarkivar, Statens Arkiver

Erland Kolding Nielsen
(formand)
Direktør, Det Kongelige Bibliotek

Per Kristian Madsen
Direktør, Nationalmuseet

Karsten Ohrt
(næstformand)
Direktør, Statens Museum for Kunst

Mette Skovgaard
Direktør, Det Nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot